

ské etnografické pojednání z 12. století než coby objektivní záznam pro budoucí generace, což se podle jeho názoru negativně projevuje v interpretaci raně středověkých dějin rozlehlého prostoru obývaného východními Slovy. V následujícím příspěvku kritizuje Christian Lübke, který se zabývá otázkou Polabských Slovanů, nereflétované užívání kategorií a nedostatečné teoretické zázemí. Problematizovány a kritické reflexi jsou podrobeny dynastická tradice, křesťanská ideologie a vztah mezi historií a archeologií. Przemysław Urbańczyk se v následujícím příspěvku věnuje vzniku polské identity v raném středověku. Míru vnitřní masové identifikace s vnějškově odlišovacím termínem *Poloni* považuje Urbańczyk za nesnadno určitelnou, důležitá role katalyzátorů identity je připsána piastovské dynastii, tedy dynastické tradici spojující lokální identity, a křesťanské církvi. Neven Budak se následně zabývá dalmatskou identitou, jež se profilovala především na protikladu římské a slovanské populace.

V posledním příspěvku, završujícím již zmíněnou polyfonii témat a přístupů, volí Patrick Geary netradiční přístup. Na moderním příkladu vytváření slovinské identity poukazuje na obtíž domnělé etnické kontinuity, která je podle něj pouze jedním ze segmentů historického vývoje určité oblasti. Sborník tak poskytuje zajímavou představu o jednotlivých raně středověkých diskurzech a o množství různých přístupů, které jsou v rámci širšího interdisciplinárního vědeckého pole aplikovány při výzkumu skupinových identit raného středověku.

JIŘÍ KNAP

Michal LUTOVSKÝ, *Po stopách prvních Přemyslovců III. Správa a obrana země (1012–1055). Od Oldřicha po Břetislava I.*, Libri, Praha 2008

290 s., ISBN 978-80-7277-365-7

Ve třetím svazku řady *Po stopách prvních Přemyslovců* představuje Michal Lutovský místa spjatá s českými dějinami první poloviny 11. století, jež v rámci soudobého diskurzu platí jako doba obnovy přemyslovskeho „státu“. Série epizod ze života Přemyslovců a „jejich“ země prolínají medailonky představující významná hradiska a kláštery té doby, ať už v říši, v českých zemích nebo v Polsku. Většinu z nich doprovázejí užitečné plánky spolu s fotografiemi dokumentujícími sou-

časný stav lokality. To lze – spolu s ne vždy důslednou snahou autora o nastínění několika možných řešení – považovat za klady knihy. Autor rovněž vychází z výsledků novějších výzkumů, a tak má čtenář např. možnost seznámit se s podobou přerovského hradu, jak ji před nedávnou dobou představil Rudolf Procházka.

O jednotlivých hradiscích se ovšem nedozvíme mnoho, neboť prostor několika málo stran spolu s nutností využít je právě i pro obrazovou dokumentaci stačí jen ke sdělení toho nejnutejšího. Vzhledem k zacílení na širší čtenářskou obec nelze knize ani zvlášť vytýkat nedostatek originality. Práce prostě vychází ze současného stavu historického poznání, který pro dané období utvářely zejména studie a knihy Barbary Krzemieńské. Za její závěry autor vykračuje jen zřídka. Podobně k tomuto typu textů patří už poněkud opotřebované floskule („kamenný stolec“, „umírali a milovali“) převzaté často doslovně z dobových pramenů, a přijímající tedy i jejich hodnotící a hodnotové postoje.

Michal Lutovský vydal další ze svých knih, věnovaných raně středověkým dějinám. Po Boleslavovi I., encyklopediích slovanské archeologie a hradisek a po *Hrobech knížat* propojil dějiny a prostor do trojdílného opusu *Po stopách Přemyslovců*. Potvrdil tím svou pověst schopného popularizátora, který dokáže dostatečně rozmělnit poznatky archeologie a historie a předat je širší veřejnosti k příjemnému poctění. Otázkou však zůstává, zda naši neodbornou veřejnost někdy nepodceňujeme, zda ji podsouváním myšlenkově nenáročných knih spíše nedefinujeme a zda občas není na místě i jiný postup než předávání pevných představ a jistých zjištění. Prodejní úspěchy náročných textů Dušana Třeštíka a Barbary Krzemieńské, v nichž se úsilí spoutat prameny logikou vždy mísilo se snahou historii představit jako proces hledání otázek, by tomu nasvědčovaly.

DAVID KALHOUS